

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
НАУКОВО-ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ТА МОНІТОРИНГУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою

ТКМЦНОІМ

(протокол №3 від 23.12.2025р.)

Вводиться в дію з 01.01.2026р.

Директор ТКМЦНОІМ *Г. І.*

Литвишук

**Програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної
середньої освіти, які впроваджують
Державний стандарт базової середньої освіти**

**«Професійний розвиток педагога засобами неформальної освіти:
наставництво та педагогічна інтернатура»**

Тернопіль 2026

Інформація про розробників: Тернопільський комунальний методичний центр науково-освітніх інновацій та моніторингу (Литвинюк Галина Іванівна, директор ТКМЦНОІМ, PhD, освітні та педагогічні науки; Кушнірчук Володимира Володимирівна, заступник директора Тернопільської ЗОШ І-ІІІ ст. № 19; Урусський Володимир Іванович, викладач ТКМЦНОІМ).

Рецензенти: Буяк Галина Богданівна, заступниця начальника управління освіти і науки Тернопільської міської ради, PhD, історія та археологія; Ханзель Жанетта Іванівна, консультант ТКМЦНОІМ.

Напрямок підвищення кваліфікації: Набуття (вдосконалення) компетентностей зі здійснення наставницької діяльності.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо набуття (вдосконалення) компетентностей із здійснення наставницької діяльності (наказ МОН України від 02.09.2023 № 516).

Термін дії програми: 2026 – 2030 рр.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Розвиток сучасного суспільства України і процеси інтеграції в європейську спільноту потребують розбудови системи професійної підтримки педагогічних працівників через упровадження наставництва, педагогічної інтернатури, професійного саморозвитку. Освіта впродовж життя – це життєва необхідність індивідуального та соціального розвитку в інформаційну (постіндустріальну) епоху. Освіта впродовж життя – це вимога часу, інтеграція навчання і життя, яка передбачає навчальну діяльність людей різного віку, в будь-якому життєвому середовищі та через різноманітні методи.

Програма спрямована на підвищення кваліфікації педагогів-наставників до роботи з педагогами-інтернами / вперше призначеними на педагогічні посади в частині їхньої підготовки до професійно-педагогічної адаптації, формування сприятливого мікроклімату та взаємодії в педагогічному колективі, набуття та вдосконалення професійних компетентностей. Вивчення програми покликане сформувати у слухачів основи теоретичних і практичних знань і навичок з базових питань організації і супроводу наставницької діяльності, формування поваги до професії.

Програму розроблено з урахуванням положень законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників» (зі змінами), Положення про педагогічну інтернатуру (наказ МОН України від 25.10.2021

№ 1128), професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225). Програма складається з 3-х модулів, що відповідають трудовим функціям вчителя закладу загальної середньої освіти «Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу» та «Д. Безперервний професійний розвиток», які визначені Професійним стандартом вчителя закладу загальної середньої освіти. Кожен модуль передбачає теоретичну та практичну складові, а також самостійну роботу слухачів. Теоретична складова програми реалізується у формі інтерактивних відеолекцій, відеоконференцій тощо. Практична складова - у формі навчальних вебінарів, практикумів. Після завершення навчання передбачаються контрольні заходи (тестування, практична робота).

Цільова група: педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти - 7-9 класи з досвідом педагогічної діяльності не менше п'яти років, які здійснюватимуть супровід та підтримку новопризначених педагогів, зокрема інтернів.

Обсяг (тривалість): 0,7 кредитів ЄКТС / 21 год.

Особливості реалізації програми

Короткостроковий курс з можливістю опанування змісту програми один раз на п'ять років.

Форма (форми) підвищення кваліфікації:

Курсова підготовка за інституційною формою в режимі відеозв'язку (дистанційно).

Мета підвищення кваліфікації

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо формування компетентностей, необхідних для професійного саморозвитку та здійснення наставницької діяльності у закладі освіти.

Завдання підвищення кваліфікації

- ознайомити з нормативно-правовою базою, теорією і практикою, що визначають мету і завдання наставництва та педагогічної інтернатури;
- забезпечити опанування стратегіями, методами, прийомами, техніками та прийомами самоменеджменту в умовах професійної діяльності, що є значущими для наставницької діяльності;
- формувати мотиваційну готовність та практичні навички, висвітлити структурно-змістові компоненти профілю педагога-наставника;
- навчити добирати види, форми, інструменти для вивчення професійних потреб інтернів, висвітлити ресурси професійного розвитку педагогів упродовж життя;
- удосконалити вміння ефективної взаємодії з учасниками освітнього процесу, розроблення програми і змісту педагогічної інтернатури.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться

Удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей за професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» у межах професійної діяльності або галузі знань:

Б2. Емоційно-етична компетентність.

Б3. Компетентність педагогічного партнерства.

В2. Здоров'язберезувальна компетентність.

Д 1. Здатність до навчання впродовж життя.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

Після успішного засвоєння програми слухач повинен:

Знати та розуміти:

- основні нормативно-правові акти щодо організації наставництва та педагогічної інтернатури в закладі середньої освіти;
- особливості організації різних форм професійної підтримки й допомоги педагогам;
- структурно-змістові компоненти профілю педагога-наставника, принципи, види, форми і методи наставництва;
- чинники успішної професійної адаптації педагогів-інтернів та створення творчого психологічного клімату в колективі.

Вміти:

- надавати підтримку колегам в організації освітнього процесу, вдосконаленні професійної діяльності;
- взаємодіяти з колегами в професійних спільнотах з питань професійного розвитку;
- виявляти авторитетність, інноваційність, самостійність і автономію, академічну доброчесність, надавати пріоритетність розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної діяльності;
- здійснювати самооцінку та самоменеджмент професійних компетентностей для ефективної наставницької діяльності;
- добирати і застосовувати інструменти педагогічної взаємодії та моніторингу виконання завдань педагогічної інтернатури.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації

Система балів: максимальна кількість балів – 60, прохідний бал – 30.

Поточне оцінювання – 15 балів. Контрольні заходи – практична робота (на вибір слухача) - 15 балів, тестування - 30 балів.

Для отримання сертифікату про підвищення кваліфікації загальний середній бал має бути не нижче 30.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації

Сертифікат за підсумками опанування освітньої програми на 21 годину (0,7 кредита ЄКТС).

Вартість: 462.00 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено формування/розвиток компетентностей, необхідних для професійного саморозвитку та здійснення наставницької діяльності у закладі освіти відповідно до визначених професійним стандартом трудових функцій вчителя закладу загальної середньої освіти. Самостійна робота передбачає опанування шляхів взаємодії вчителя-

наставника та педагога-інтерна, ознайомлення з кращим досвідом здійснення педагогічної інтернатури, моніторингу та самоменеджменту.

Зміст програми складається з трьох модулів і семи взаємопов'язаних тем. Кожен з модулів передбачає поточне оцінювання слухачів під час практичних занять за 5-бальною шкалою.

Підсумкові заходи здійснюються у формі виконання практичної роботи (на вибір слухача), та контрольного тестування. Практична робота оцінюється в 15 балів. Підсумковий тест складається з 10 питань, кожне оцінюється за 3-бальною шкалою.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, 60. Прохідний бал 30. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 21 год, з них: 5 год — лекційні заняття, 10 год — практичні заняття, 5 год — самостійна робота, 1 год — контрольні заходи.

Назви навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Організаційно-педагогічні засади наставництва як складової професійного розвитку педагогічних працівників					
Тема 1.1. Нормативно-правові основи наставництва та педагогічної інтернатури.	1		1		2
Тема 1.2. Профіль наставника.	1	2			3
Тема 1.3. Організація наставництва у закладі освіти.		1	1		2
МОДУЛЬ 2. Організація діяльності педагога-менеджера-наставника					
Тема 2.1. Менеджмент і самоменеджмент.	1	1			2
Тема 2.2. Цілепокладання. Індивідуальний стиль роботи. Пріоритетність справ.		2	1		3
МОДУЛЬ 3. Педагогічна інтернатура: завдання, форми, інструменти					
Тема 3.1. Чинники успішної професійної адаптації педагогів-інтернів.	1	1	1		3
Тема 3.2. Форми професійної взаємодії, підтримки й допомоги педагогам.	1	2			3
Практична робота (на вибір слухача).		1	1		2
Контрольний захід				1	1
Разом за програмою:	5	10	5	1	21

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Організаційно-педагогічні засади наставництва як складової професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.1. Нормативно-правові основи наставництва.

Поняття про наставництво. Нормативна база системи наставництва. Цінність наставництва для освіти та професійного розвитку педагогічних працівників. Особливості організації наставництва у закладі освіти: досвід України і європейських країн. Роль наставництва для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.2. Профіль наставника.

Структурно-змістові компоненти профілю педагога-наставника. Диференціація понять наставник, коуч, супервізор. Характеристика основних ролей педагога-наставника: фасилітатор, консультант, тренер, ментор, модератор та ін. Професійний імідж наставника.

Тема 1.3. Організація наставництва у закладі освіти.

Принципи наставництва. Види, форми і методи наставництва. Етапи наставницької діяльності. Організація діяльності професійних спільнот. Документаційне забезпечення наставництва.

МОДУЛЬ 2. Організація діяльності педагога-менеджера-наставника.

Тема 2.1. Менеджмент і самоменеджмент.

Самоменеджмент як напрямок у традиційному менеджменті та передумова використання творчого потенціалу працівника. Теоретичні концепції самоменеджменту. Коротка характеристика основних концептуальних підходів, їх цілі та переваги.

Самоаналіз власного робочого стилю та використання часу як передумова успішного самоменеджменту. Інструменти самообліку та аналізу робочого часу менеджера, наставника. Принципи і правила планування робочого часу як складова частина задач і правил ефективного самоменеджменту. Системи планування робочого часу. Матриця Ейзенхауера. Аналіз часових втрат та поглиначів часу.

Тема 2.2. Цілепокладання. Індивідуальний стиль роботи. Пріоритетність справ.

Організація діяльності менеджера-наставника: формулювання цілей та планування. Стратегії, методи, прийоми, техніки та прийоми самоменеджменту в умовах професійної діяльності, значущі для наставницької діяльності. Пріоритетність справ, складання списку пріоритетів та обсягів роботи. Делегування задач.

Самоконтроль у самоменеджменті. Контроль процесу і результатів. Аналіз і корегування цілей та планів наставницької діяльності.

МОДУЛЬ 3. Педагогічна інтернатура: завдання, форми, інструменти.

Тема 3.1. Чинники успішної професійної адаптації педагогів-інтернів.

Нормативно-правове забезпечення педагогічної інтернатури в закладі освіти. Основні завдання та заходи педагогічної інтернатури. Вплив автономії закладу освіти та академічної свободи на функціонування

педагогічної інтернатури. Документаційне забезпечення педагогічної інтернатури.

Роль методичної служби у запровадженні педагогічної інтернатури.

Тема 2.2. Форми професійної взаємодії, підтримки й допомоги педагогам.

Інтерн і наставник – права та обов'язки. Андрагогічний підхід у роботі з інтернами.

Професійна адаптація інтернів: види, чинники успішної адаптації, проблеми адаптаційного періоду та шляхи їх вирішення. Програма педагогічної інтернатури. Вплив колективу закладу освіти на професійно-педагогічну адаптацію інтернів.

Діагностування рівня сформованості професійних компетентностей педагогів-інтернів: моніторинг, самооцінювання.

3.1. Перелік практичних завдань

Практична робота (на вибір).

1. Розробка програми педагогічної інтернатури.
2. Розробка проєкту професійного саморозвитку на середньострокову перспективу.
3. Розробка облікового портфоліо вчителя-наставника та інтерна.

3.2. Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Тайм-менеджмент вчителя-наставника.
2. Система чинників, які впливають на самоменеджмент педагогів.
3. Взаємодія професійних спільнот з педагогами-інтернами.
4. Інструменти самоконтролю на шляху професійного зростання.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
3. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>.
4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення 12.12.2025).
5. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
6. Положення про педагогічну інтернатуру. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1670-21#Text>

Основна література

1. Савич Ж.В. Наставництво як інструмент адаптації нових працівників у закладах освіти: практикум. К. Київський ун-т ім. Б.Грінченка, 2021. 52 с. URL : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38820/> (дата звернення 12.01.2026).

2. Самоменеджмент: навчальний посібник / Г. З. Леськів, Г. Я. Левків, М. М. Бліхар, В. В. Гобела, О. П. Подра, Г. В. Коваль. Львів : Львівський державний університет внут рішніх справ, 2021. 280 с.

Додаткова література

1. Богданов С. О., Залеська О. В., Федорець О. В., Ключко К. Є., Флярковська О. В. Професійне зростання та емоційна підтримка педагогів: методичний посібник. К. :Університетське видавництво Пульсари, 2021. 54 с.